

Dönthet-e az új adó behozatalában a fővárosi tanács?

A Magyarország hasábjain egyrészben, a városok és községek háztartásáról kiadott belügyminiszteri rendeletek kibocsátása alkalmával, már foglalkoztak a városok és községek által kivethető községi adókkal. E községi adók között szerepel a rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal felruházott városok által az ezek területéről származó jövedelmek után a jövedelemadóról szóló törvény alapelveinek megfelelően kivethető külön községi adó.

A fővárosról szóló hírlapi tudósításokból megállapíthatjuk, hogy a főváros súlyos pénzügyi nehézségekkel küzd s a költségvetési deficit eltüntetése érdekében nehéz választást előtűzött: vagy az általános kereseti adó kulcsát emeli föl 5%-ról 10%-ra, vagy behozza az 1924. évi IV. t.-c. (szanalási törvény) által engedélyezett külön községi jövedelemadót. Most már egészen bizonyos, hogy a főváros vezetősége az utóbbit választja, mert a törvényhatósági bizottság hatáskörében működő tanács e hó 19-re kitűzött ülésének tárgysoroztatában az erre vonatkozó tanácsi előterjesztés fel van véve. Ebből mindenekelőtt az állapítható meg, hogy a főváros polgársága a földadó, házádo és társulati adó után kivethető községi pótdadót annak a fenti belügyminiszteri rendeletekben engedélyezett maximális, vagyis 50%-os mértékében nem kerülheti el, mert a községi jövedelemadóhoz csakis abban az esetben lehet nyulni, ha az előbb említett községi pótdadónak maximális százalékig való emelése sem elegendő a községi háztartás kiadásainak fedezésére.

Kétségtelen az, hogy — ha már semmiképpen sem hárítható el a főváros polgársága felől ez az újabb teher — szerencsésebb és igazságosabb megoldás a községi jövedelemadó behozatala, mint az általános kereseti adó kulcsának 10%-ra való felemelése. A kereseti adó kulcsának felemelése ugyanis egyformán, ugyanazon százalékkal sújt minden jövedelmet, míg a jövedelemadó rendszerénél a progresszivitás, az adókulcs százalékanak az adóalap nagyságával párhuzamosan való emelkedése érvényesül.

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Nagy Dezső

Cím: Dönthet-e az új adó behozatalában a fővárosi tanács?

Forrás: Magyarország

Bn

(Helv)

1924. 11. 18.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Ol)

Van azonban ennek a külön községi jövedelemadónak egy súlyos törvényhozási szépséghibája. A szanalási törvénynek erről szóló intézkedése ugyanis nem egyéb, mint megkerülése a jövedelemadóról szóló 1920. évi XXIII. t.-c.-nek. Ennek 36. §-a ugyanis így szól:

„A jövedelemadó után semmiféle más állami vagy helyhatósági adó, illetőleg pótdadó sem vehető ki.”

Már pedig mi ez a községi jövedelemadó? Formailag ugyan önálló adóként szerepel, de lényegileg valóban semmi más, mint a jövedelemadó pótdadója. Mert magában véve az, hogy az adó kivétele nem egyszerűen az állami adó százalékos előírásában történik, és hogy azt nem az állami adó főkönyvében írják elő, hanem számára külön könyvet nyitnak és külön kell befizetni, formailag ugyan igen, de lényegileg külön, önálló adóvá nem teszi. Különösen nem akkor, amikor az adó alapjául ugyanazok a jövedelmek szolgálnak, mint az állami adónál és a kivétel is kifejezetten ugyanazon rendszer és elvek szerint történik, mint az állami adóé.

Igaz, hogy a szanalási törvény egy fontos korlátozást állapít meg. A város ugyanis az adózónak csupán ama jövedelmét után veheti ki a községi jövedelemadót, melyek az illető város területéről származnak. Például egy Budapesten lakó földbirtokos terhére nem írható elő ez az adó valamely község területén lévő földbirtokának jövedelme után; ha azonban ugyanennek az adózónak Budapesten háza és üzlete van, az ezen jövedelemforrásokból származó jövedelmei a községi jövedelemadójának alapjául szolgálnak. Viszont joga van a fővárosnak kivetni a községi jövedelemadót például egy budapesti ház után akkor is, ha a háztulajdonos nem lakik Budapesten. Fzzel szemben az állami jövedelemadónál az adózónak összes, bárholonnan származó jövedelmei együttesen kerülnek adózás alá és pedig az adózó lakhelyén.

A szanalási törvény idevonatkozó rendelkezéseinek van egy nagy és veszedelmes hiányossága. Míg ugyanis az állami jövedelemadóra vonatkozó rész megállapítja az adómentes létminimumot és az adóskálára vonatkozólag legalább a kereteket, a községi jövedelemadónál ezeket a korlátozó intézkedéseket nem találjuk. Igaz ugyan, hogy ez intézkedések szerint a községi jövedelemadó kivételi szabályai az állami jövedelemadó alapelvei szerint állapíthatók meg. Ebbe belema-gyarázható, hogy a létminimumra és az adóskálára vonatkozó szabályok a községi jövedelemadónál is kötelezőleg figyelembeveendők. Mindenesetre célszerűbb lett volna ezeknek a korlátozásoknak tételes előírása itt is, mert a törvénynek ilyen laza fogalmazása mellett éppen nincsen kizárva, hogy szoruit körülmények között a város nem fogja respektálni a törvénynek világos intencióit.

A törvénynek azonban ezen is túl kellett volna mennie. Arra ugyanis feltétlenül módot nyújt, hogy a községi jövedelemadó skálája ugyanolyan mértékben állapítható legyen meg, mint az állami jövedelemadónál. Ez a skála a nagyobb jövedelmeknél igen magasra emelkedik, amennyiben 100.000 aranykoronánál eléri a 20, 150.000-nél a 30, 200.000-nél pedig a 40%-ot. Ha tehát a községi jövedelemadó tételei ugyanígy állapíthatók meg (aminek, mint láttuk, semmi akadályja sincsen), az adózó 200.000 aranykorona jövedelemnél csupán jövedelemadóban 80%-kal volna megterhelhető!

A tanácsi előterjesztés szerint a tervezett intézkedések szerint a községi jövedelemadó tételei az állami adó tételeinek 50—60%-át fogják kitenni. Még ezt az arányt is igazságtalannak és méltánytalanul súlyosnak kell azonban mondanunk, mert a föld-, ház- és társulati adók után kivethető községi pótdadók magassága 50%-ban van limitálva.

Osztályozás

389.2

Hely

Idő

"1924"

Személy

A jövedelemadónál, ennél a legsúlyosabb és alapjában véve máris dupla adóztatást jelentő adónál, ennek a limitálásnak sokkal alacsonyabb százalékban kellett volna megtörténnie.

Törvényhatósági bizottságunk, melynek hatáskörébe utalta a fővárosról szóló 1872. évi XXXIV. t.-c. 58. §. d) pontja a községi új adónemek behozatalát, megszüntetését, avagy a meglévők megváltoztatását, jelenleg nincsen. A törvényhatósági bizottságot a kormány-nak a még a háboru idejéből származó felhatalmazási törvény alapján kibocsátott egyik 1923. évi rendeleté alapján a kormánybiztos elnöklete alatt működő tanács pótolja. A tanácsnak erre a helyettesítő működésére a tulajdonképpeni törvényes alapot a törvényhatósági bizottság újjáalakításáról rendelkező 1920. évi IX. t.-c. 23. §-a adja. Ennek a §-nak 6. bekezdése rendelkezik aziránt, hogy az új választás megtartásáig a törvényhatósági bizottságot a hatáskörébe tartozó halaszthatatlan ügyekben a tanács helyettesíti. Félreérthetetlenül kimondja azonban ez a törvényhely, hogy *„a tanácsot nem illeti meg új adók kivetésének joga”*. Ennek a kimondása egyébként felesleges is volt. Mert eme törvényes intézkedés nélkül is, mihelyt a polgárság összességének bizalmából együttműködő törvényhatósági bizottságon kívül bármilyen szerv vetné ki adót, tehát gyakorolná az önkormányzatnak legfontosabb és legsajátabb jogát, az a főváros önkormányzatának teljes tagadást jelentené. Ez az eljárás határozás volna rólunk nélkülünk és az alkotmányosság és jogállamiság talpkövéét képező egyik alaptörvényünkbe — a fővárosi törvényhatóság önkormányzatáról szóló törvénybe — ütközne bele!

Nagy Dezső dr.